

Z TÝLOVÉ VOJENSKÉ VĚDECKÉ KONFERENCE ARMÁD STÁTŮ VARŠAVSKÉ SMLOUVY

Týlová vojenská vědecká konference armád států Varšavské smlouvy, která se konala v Praze koncem roku 1970 za účasti nejvyšších představitelů velení a štábu Spojených ozbrojených sil a ČSLA, hodnotila současný stupeň připravenosti týlu armád států Varšavské smlouvy a zabývala se směry dalšího rozvoje týlu národních armád členských států koalice. Měla významný vojenskopolitický rámec, daný účastí vysokých velitelských, štábních a týlových funkcionářů všech spojeneckých armád i štábu Spojených ozbrojených sil a vysoce pracovní charakter. V sekci týlu pozemních vojsk se její práce zaměřila na otázky organizace a činnosti týlu koaličních uskupení pozemních vojsk ve společných operacích, na materiální zabezpečení včetně dopravy, na technické a zdravotní zabezpečení vojsk a na velení týlu. Sekce týlu letectva a PVOS se zabývala otázkami letištního a letištně technického zabezpečení, materiálního zabezpečení a organizace přísunu, způsoby zvyšování odolnosti letectva a vojsk PVOS. Sekce týlu vojenského námořnictva řešila problematiku rozvinování zásobovacích základen, organizace velení a součinnosti s pozemními vojsky v operacích na přímořském směru.

Do popředí celého jednání výrazně vystupovaly zásady týlového zabezpečení vojenských uskupení ve společných operacích. Složitost otázky vyplývá z odlišnosti v řízení operační činnosti polních vojsk a řízení jejich týlového zabezpečení. Zatím co polní vojska, vyčleňovaná národními armádami koalice, jsou v operační podřízenosti Spojeného velení (a tedy řízení **polních** vojsk všech armád koalice je plně integrováno ve štábu Spojených ozbrojených sil), zůstává týlové zabezpečení polních vojsk úkolem příslušného národního velení. Je tomu zejména v důsledku nezbytných vazeb týlového zabezpečení na činnost státních a hospodářských orgánů, čili jinými slovy vázanosti týlového zabezpečení na ekonomické a jiné zdroje státu. Tyto vazby nelze ani zrušit, ani opomíjet, protože budou i nadále objektivně existovat. Uvedená skutečnost samozřejmě vyvolává problémy při realizaci konkrétních úkolů v zabezpečení polních vojsk a podstatně zvyšuje nároky na činnost teritoriálních orgá-

nů ČSLA. Je tomu taá zejména proto, že opatření učiněná v systému Spojeného velení mohou velmi silně ovlivnit i otázky týlového rázu, nebo naopak možnosti týlového zabezpečení jednotlivých států budou limitovat operační rozhodování Spojeného velení. Může k tomu docházet zejména tehdy, dojde-li k podstatným odchylkám situace od plánovaných předpokladů, a to v oblasti jak operační, tak týlové.

Svůj odraz nachází tato situace v analogických problémech i na nižší úrovni. V soudobých operacích bude zcela nutně a velmi často docházet ke změnám v podřízenosti svazů, svazků a útvarů mezi jednotlivými koaličními armádami. Z operačního hlediska — aniž bych tuto otázku podceňoval — bude taková změna podřízenosti záležitostí poněkud jednodušší než z hlediska týlového. Možnost použití nově podřízených svazů, svazků a útvarů bude v podstatě závislá především na tom, jak rychle bude možné zabezpečit je [tj. osoby a techniku] po stránce materiální, technické a zdravotnické.

A zde právě vznikají problémy, vyplývající z nutnosti řešit otázku materiálních zdrojů, sil a prostředků zabezpečujících jejich přísun k vojskům, způsobů zdravotnického, technického a jiného zabezpečení nově do soustavy včleněných vojsk, řízení týlového zabezpečení v změněných podmínkách apod.

Otázky materiálního zabezpečení jsou dále komplikovány skutečností, že řada druhů materiálu a techniky není unifikována, působí zde (např. v oblasti proviantního zabezpečení) i národní zvláštnosti a tradice. Problémy mohou vzniknout i v oblasti řízení [otázka dorozumění, způsobu vedení dokumentace, spojení apod.].

Nejjednodušší bude situace, kdy každý spojenecký stát [armáda] zabezpečuje uskupení svých vojsk bez ohledu na jeho začlenění do velitelské podřízenosti jiné armády svým vlastním týlem.

S touto možností však nelze vždy počítat. V soudobých operacích bude docházet k odtržení takto začleněných vojsk od vlastních zásobovacích, zdravotnických a technických základů. V takových případech může být povinnost týlového zabezpečení uložena týlu frontu (armády), do němož (níž) jsou spojenecká vojska začleněna, a mateřská armáda k tomu vyčlení své vlastní přiměřené síly a prostředky týlu. I v této situaci bude možné řešit týlové zabezpečení bez podstatných potíží, zejména bude-li dobře řešeno řízení převzatých spojeneckých týlových prvků.

Nejsložitější situace vznikne, dojde-li k začlenění jednotlivých divizí nebo sborů do sestavy jiné spojenecké armády nebo frontu, aniž by bylo možné vyčlenit k jejich týlovému zabezpečení odpovídající síly a prostředky. Tíha úkolů týlového zabezpečení bude tedy spočívat na týlu přejímající armády (frontu) s výjimkou zásobování **neunifikovaným** materiálem. Tento materiál může přisunovat pouze vlastník zdroje [zásob].

Bude-li tento zdroj [zásobovací etapa] vzdálen od zabezpečovacích vojsk [zejména bude-li umístěn mimo rámec uskupení, kde je spotřebitel dočasně

začleněn], bude možné řešit přísun těchto zásob jen za předpokladu použití rychlých dopravních prostředků, většího předstihu požadavků spotřebitele vůči zásobovacímu zdroji a preference v pořadí přísunu.

Možnost zásobování **unifikovaným** materiálem je limitována pouze množstvím potřebných zásob nebo též jejich vzdáleností od místa potřeby a možnostmi jejich přepravy, tedy v podstatě faktorem času. Tyto skutečnosti se projevují výrazně pouze při vzniku **náhlé** potřeby **většího** množství materiálu, např. při hromadných ztrátách.

Domnívám se, že poslední varianta bude spíše výjimkou, vynucenou okolnostmi. Přesto však musíme i s ní počítat.

V souvislosti s problematikou materiálního zabezpečení vojsk, u nichž došlo ke změně podřízenosti, vyvstává do popředí otázka **unifikace** techniky a materiálu. Požadavek studovat možnosti další účelné standardizace a unifikace výzbroje, techniky a předmětů zásobování je proto jeden z hlavních závěrů týlové konference.

Unifikace by ve válce podstatně usnadnila změnu podřízenosti celých svazů, svazků bez dosavadních potíží, zejména zjednodušením zásobovacího procesu a opravářské činnosti. Je tedy jednou z významných cest ke zkvalitňování materiálního, technického a zdravotnického zabezpečení vojsk. To je ovšem její druhotný význam. Hlavní smysl unifikace spočívá v tom, že pomáhá k uplatňování účelné delimitace výzkumu, vývoje a výroby v rámci koalice, ke zvyšování produktivity práce shromadňováním výroby na jedné a omezením sortimentu výroby v jedné zemi na druhé straně. Tyto otázky podrobně rozebíral plk. ing. Berný ve Vojenské mysli č. 3/1970.

Unifikace ve vojenské oblasti směřuje jednak mimo rámec jednotlivých armád koalice, tedy k unifikaci techniky a materiálu ve všech spojeneckých armádách, jednak dovnitř každé armády, kde je nezbytné unifikovat techniku a materiál všech druhů vojsk (např. vybavovat vojska a týly dopravní technikou podobných parametrů, unifikovat mostní materiál silničního a železničního vojska apod.). Na základě licencí je nejhlouběji rozvinuta unifikovaná výroba některých bojových prostředků (tanky, letadla), některé prostředky dodává SSSR (raketové zbraně aj.).

U týlového materiálu je z hlediska potřeb unifikace nejdůležitější **materiál služby PHM**, a to především se zřetelem k tomu, že tvoří podstatnou část objemu přísunu materiálu vůbec. Zde je nutné v perspektivě přikročit od uskutečněných opatření v oboru pohonných hmot a maziv (jde o konkrétní určení možnosti záměn jednotlivých druhů materiálu na základě ekvivalentních parametrů) k unifikaci technických prostředků služby, zejména spojovacích elementů potrubní techniky, která by vytvořila podmínky k rychlému propojení, zřízení náhradních tras, okruhů polních produktovodů jako velmi efektivního dopravního prostředku pro pohonné hmoty.

V **dopravních prostředcích** jako nejschůdnější postup jít od typizace **základních** parametrů jednotlivých kategorií vozidel (např. jednotných norem obloženosti u typizovaných řad) k typizaci vozidel v **dílčích** ukazatelích a posléze i k licenční výrobě různých kategorií vozidel v jednotlivých státech Varšavské smlouvy podle doporučení unifikační komise RVHP.

U **proviantu a výstroje** jsou možnosti unifikace omezeny určitými zvyklostmi a tradicemi. Výjimkou je polní výstroj, kde jsou dílčí zkušenosti ze spolupráce armád Varšavské smlouvy. Je však možné přistoupit k unifikaci u řady druhů proviantní a výstrojní techniky, zejména u výrobních a dílenských zařízení a prostředků k přepravě a skladování pitné vody.

U **zdravotnické** techniky a materiálu lze bez problémů unifikovat individuální prostředky zdravotnické ochrany a pomoci. Perspektivně bude vhodné unifikovat některé druhy obalů k použití v poli (zejména na krev, plasmu, plyny aj.) a rovněž univerzalizovat některá zařízení k odsunutím raněných v různých dopravních prostředcích.

V oboru **silničního** materiálu je potřebné unifikovat prostředky k regulaci dopravy (současně však ujednotit i normy k činnosti pořádkových orgánů), dále je možná i potřebná unifikace některých silničních strojů a paletizačního a obalového materiálu.

Unifikace by měla směřovat i ke zvýšení univerzálnosti použití techniky, zejména k umožnění použití jejich víceúčelových modifikací při zachování stejných základních prvků.

Použití určitého druhu techniky má nesporně vliv i na organizaci sil, které tuto techniku používají. Proto se může realizace některých opatření k unifikaci techniky a materiálu odrazit i v oblasti struktury týlových jednotek, útvarů a zařízení. To je ovšem otázka odvozená a pro dané téma není aktuální.

Velmi důležitý činitel, podmiňující úspěšné vedení soudobých operací, je rovněž **unifikace a formalizace dokumentů**.

Týlová konference posoudila i tuto otázku a dospěla k závěru, že využití jednotné formalizované operačně týlové dokumentace je jedna z nezbytných podmínek nepřetržitého zabezpečení vojsk ve společně vedených operacích.

Pracovní porada zástupců všech armád států Varšavské smlouvy, konaná několik měsíců po týlové konferenci v NDR, se zabývala již zcela konkrétními otázkami, jak tento úkol realizovat co do rozsahu, obsahu i formy dokumentace i v oblasti týlového zabezpečení.

Problematika týlového zabezpečení společně vedených operací není ovšem zdaleka vyčerpána těmito poznámkami k týlovému zabezpečení spojeneckých vojsk v sestavě jiných armád a s tím související problematiky unifikace techniky a materiálu a týlové dokumentace. Týlová vojenská vědecká konference se zabývala řadou dalších otázek a je samozřejmé, že se k jejím závěrům budeme v praktické práci v oblasti týlového zabezpečení ještě dlouho vracet a využívat získané poznatky k dalšímu zlepšování práce týlu ČSLA.